

Ontwikkelen doe je samen!

(A. Janssens)

3-daagse opleiding

'Ontwikkelen doe je samen' is het concept dat A. Janssens uitwerkte vanuit verschillende andere kaders:

- M.I.S.C. (P. Klein),
- Stapstenen in de emotionele ontwikkeling en floortime (S. Greenspan)
- Taal leren en ervan houden (the Hanen Centre)
- De nieuwste inzichten m.b.t. spel
- De nieuwste inzichten in de ontwikkeling van het brein.

Het theoretisch aanbod van deze opleiding is gebaseerd op verschillende inhoudelijke concepten die door A. Janssens (CeSMOO) werden uitgewerkt tot het concept 'Ontwikkelen doe je samen'. Het uitgangspunt van dit concept is dat ontwikkelen gebeurt in interactie met de omgeving en dat de opvoeder, in dit geval de kinderbegeleider of onthaalouder, daarbij een cruciale rol speelt. Uit dit concept worden de volgende elementen gelicht:

- a) Wie een nieuw concept wil implementeren heeft een goede zingeving nodig. Om die te bereiken laten we de deelnemers op visuele wijze kennis maken met de wijze waarop het brein zich ontwikkelt: Vanuit de omgeving komen talloze prikkels via de zintuigen naar de hersenen. Die prikkels zorgen voor hersencelverbindingen. Op die wijze worden de prikkels in de hersenen verwerkt, waarna vanuit het brein een reactie wordt gegeven aan het lichaam dat op die prikkel reageert. Hersencellen die steeds opnieuw reageren op dezelfde prikkel vormen hersenstructuren. Het ontwikkelen van adequate hersenstructuren is de ontwikkelingsopdracht van elk kind.

Het belangrijkste inzicht dat deelnemers moeten verwerven binnen de breintheorie is dat dit ontwikkelen het best gebeurt in interactie met andere mensen. Reflectie van de deelnemers over de eigen ontwikkeling leidt tot dit inzicht. Het is belangrijk dat deelnemers het belang van hun inbreng in de ontwikkeling van het kind kunnen inschatten.

- b) Nadat we overtuigd zijn van het belang van interactie voor de ontwikkeling van het kind, moet onderzocht worden welke elementen zorgen voor een ontwikkelingsgerichte interactie.

Het eerste element is 'wederkerigheid'. Visueel materiaal en eigen ervaringen zorgen ervoor dat de deelnemers zeer goed gaan beseffen dat interactie een gebeuren is tussen 2 of meer personen en dat de betrokkenheid op mekaar maakt of de interactie kwaliteitsvol is of niet. Het lijkt vanzelfsprekend, maar in de praktijk wordt al gauw gemerkt dat dit niet zo is.

We kunnen er in interactie met de kinderen voor zorgen dat een 'gewoon' moment een 'ontwikkelingsgericht' moment wordt door een aantal extra elementen goed te verzorgen:

Focusing: We creëren bij het kind de behoefte om nauwkeurig waar te nemen met alle zintuigen.

Uitbreiding: We creëren bij het kind de behoefte om wat het waarneemt met elkaar te verbinden en zo de wereld beter te begrijpen. We zorgen samen met het kind voor deze connecties.

Betekenis verlenen: We creëren bij het kind de behoefte om naar de betekenis van de dingen te gaan zoeken. Dit doen we o.a. door ons eigen enthousiasme uit te stralen en alles wat ons omringt een naam te geven (taal!).

Gedragregulering: We creëren bij het kind de behoefte om te plannen door het de kans te geven veel over te nemen van het model dat we zelf zijn en door aandacht te schenken aan vaste rituelen.

Bekwaamheidsgevoelen geven: We creëren bij het kind de behoefte om op zoek te gaan naar succeservaringen en moedigen het aan om uitdagingen aan te gaan.

Tot slot wordt in dit deel ook stilgestaan bij het inrichten van de omgeving en het rekening houden met omgevingselementen in het werken met kinderen.

- c) Spel is een belangrijk element in de ontwikkeling van kinderen. Binnen deze opleiding komen volgende elementen aan bod:
- c.1. We maken eerst het verschil tussen spel waarbij kinderen het initiatief helemaal bij zich houden en geleid spel. De klemtoon komt te liggen op het vrije initiatief en op welke wijze de begeleider hierop ontwikkelingsgericht kan inspelen.
 - c.2. Spelontwikkeling doorloopt ook verschillende stadia. Al naar gelang de bril van waaruit men kijkt, kan men verschillen ontdekken. De eerste bril van waaruit we kijken is hoe kinderen spelen met anderen (Mildred), de tweede hoe kinderen omgaan met zichzelf en met materialen (Hellendoorn). Als de begeleider deze verschillende ontwikkelingsstappen kent, dan kan hij beter inspelen op wat het kind doet.
 - c.3. Door het spel ontwikkelen kinderen cognitieve schemata (Piaget). De kennis van deze schemata laat de begeleider toe beter te begrijpen wat het kind doet en de juiste keuzes te maken in het materiaalaanbod en in de begeleiding.
 - c.4. Het gebruik van media mag niet meer ontbreken in reflectie over spel en spelaanbod. De belangrijkste factoren komen aan bod: wat, hoeveel tijd, hoe begeleiden?
- c.4. Tot slot wordt een koppeling gemaakt tussen de elementen uit punt b) en de vorige uit punt c). De belangrijkste vraag die beantwoord wordt is: hoe kunnen we het initiatief van het spel bij het kind laten en het toch ontwikkelingsgericht daarbij begeleiden?
- d) Taal is een belangrijk aspect binnen de ontwikkeling van kinderen. Er wordt daarom ook in deze opleiding de nodige aandacht aan besteed. De volgende aspecten komen aan bod:
- d.1. De verschillende stappen in de (gesproken) taalontwikkeling van de baby en de peuter. Wie deze stappen goed kan herkennen, kan beter de juiste prikkels selecteren om taal te oefenen en om te begeleiden naar de volgende stap.
 - d.2. Kinderen hebben van bij het begin verschillende manieren om te communiceren. We onderscheiden kinderen met een sociale

communicatiestijl, met een terughoudende, met een passieve of kinderen met een eigen agenda. Elke stijl heeft zijn eigen kenmerken, maar lokt de begeleider ook in eigen valkuilen. Daarom is het goed de belangrijkste communicatiestijl van elk kind te herkennen.

d.3. Begeleiders die vaardig zijn in het stimuleren van taalontwikkeling, hanteren zelf verschillende communicatiestijlen afhankelijk van de situatie enerzijds en van de communicatiestijl van het kind anderzijds. Ze hebben meestal zelf een stijl waarin ze zich zelf goed voelen, die ze het gemakkelijkste hanteren. Wanneer die goed wordt ingezet, kunnen kinderen eruit leren; wanneer die teveel wordt gebruikt, wordt het een valkuil die de taalontwikkeling van kinderen kan hinderen.

d.4. Er bestaan veel studies over meertaligheid en taalontwikkeling. Omdat zich in de groepsopvang en de gezinsopvang een groot aantal meertalige kinderen bevindt, is het belangrijk de belangrijkste aspecten aan bod te laten komen.

- e) Tot slot is er nog de sociaal-emotionele ontwikkeling van jonge kinderen. De 6 belangrijkste stapstenen die zij hierin moeten zetten leren ons op welke wijze kinderen sociaal-emotioneel 'gezond' ontwikkelen en waar het overal fout kan lopen.

Voor dit concept gebruikte A. Janssens ideeën uit verschillende andere theorieën:

Voor de elementen uit a) worden ideeën van B. Van de Grift gebruikt; Uit het M.I.S.C.-concept van Prof. P. Klein komen de elementen uit b); Piaget, Hellendoorn en Mildred bieden de inhoud voor deel c); Voor de inhoud van de d) werd gebruik gemaakt van de theorie van A.M. Schaerlaekens en S. Goorhuis-Brouwer en van het spraakontwikkelings-therapeutisch model van Hanen; Greenspan leert ons de elementen van e).

Deze opleiding gaat dieper in op alle dimensies van de MeMoQ m.u.v. de laatste. In die zin biedt ze mensen op de werkvloer handvatten om hun opdracht dagdagelijks uit te voeren op de vloer.

Deze studiedagen worden uitgewerkt met behulp van veel video-en spelmateriaal. Het werkboek en de weekkalender 'Ontwikkelen doe je samen' zijn de documenten die worden gebruikt.

Deze opleiding kan gegeven worden als 3 dagen van 6 lestijden of als 6 halve dagen van 3 lestijden. De driedaagse kan aansluitend gebeuren of in 3 dagen met tussentijd waarbij de deelnemers tussentijdse opdrachten kunnen maken. Dat laatste is steeds het geval voor opleidingen in halve dagen.

Doelgroep:

- Kinderbegeleiders, onthaalouders
- Begeleiders binnen de kinderopvang
- Leerkrachten in de peuterklas
- Beleidsmensen en inspectie in de kinderopvang

Lesgever: Albert Janssens

- Onderwijzer
- Vormingswerker sinds 1992
- Trainer M.I.S.C.
- Mede-auteur van 'Groeien doe je samen', auteur van 'Kleine kinderen helpen groot worden', het werkboek 'Ontwikkelen doe je samen' en de weekkalender 'Ontwikkelen doe je samen'.

Aanvraag indienen via mail: mail@CeSMOO.be